

ברכת הסלטאן

נ.צ.: 17120.13151
גוש: 30020,29-32
הכרזת האתר: י-4318 עמ' 4031 13.07.95 IAA: 2872/0
רחוב: חטיבת ירושלים, אליאל דרור, דרך חברון.
תאור כללי: בריכת מים, סביל ממלוכי.
הקשר סביבתי: אתר בשצ"פ בלב המרקם האורבני.

שמות אחרים: אין

יעוד המקום: אתר ארכי' פתוח, חלל ציבורי פתוח לארועים.
בעלות: ?
מפעיל המקום: עיריית ירושלים.
שימוש כיום: חלל ציבורי פתוח לארועים.

גודל: בינוני, כ-11 דונם.

חפירות: קלונר ע' 1973.

ניצפות: בינונית

תיצפות: בינונית.

תאור הממצאים:

מאגר מים נרחב, שמדותיו 169*67 מ', שנוצר על ידי סכירתו של גיא בן הינום. במאגר נמצאו שרידי טיח מהתקופות הממלוכית/צלבנית והעות'מאני.
לאורך כל המאגר נתגלתה תעלה חצובה ומקורה, טוחה היטב, המתוארכת לתקופה הרומית. את הבריכה מקיפה אמת המים התחתונה של ירושלים, קטעים ממנה נראים ממערב וממזרח לבריכה.
לא נמצאו ראיות לשימוש של הגיא לאגירת מים בימי בית שני. יתכן ובפרק זמן זה היה באתר מבנה מוארך דמוי היפודרום או אצטדיון, כפי שנוצר בכתבי יוסף בן מתתיהו (קדמוניות היהודים ט"ו 276-267).
בתקופה הצלבנית מכונה הבריכה "בריכת גרמנוס".
מעל מרכז הסכר בנוי סביל (רהט), שנחקקה בו כתובת מימיו של הסולטאן סולימאן המפואר. לשון הכתובת: "ציווה לבנות מקום שתיה זה, אדוננו הסולטן, המלך הכביר... הסולטן סוליימן בן הסולטן סאלים חאן, יקיים אללה מלכותו ושלטונו לעד".

ברכת הסלטאן

תקופות: (הרודיאנית), רומית/ביזנטית, צלבנית/ממלוכית, עות'מאנית.

רמת השתמרות: בינונית.

ממצא מיוחד: כתובת הקדשה לסולימאן המפואר.

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

יחס אתר-סביבה:

הברכה מהווה חלק מאזור החיץ הירוק סביב העיר העתיקה. מיקומה המיוחד והיותה שטח ירוק מהווים חלק מהתפאורה למתבונן מהעיר העתיקה ואלה. השימוש הנעשה בברכה לארועים המוניים חיובי, אולם לא ניתנת כל התייחסות (שילוט וכו') להיות המקום אתר ארכיאולוגי.

נגישות: גבוהה. ניתן להגיע ברגל מרח' חטיבת ירושלים דרך 'חוצות היוצרי' או ברכב דרך רח' אליאל דרור.

שימור:

מצב השתמרות: בריכה - בינוני. האתר פעיל בארועים המוניים ובמסגרת זו קיימת תחזוקה סבירה באתר. שרידי האמה לא מטופלים. הסביל עבר טיפול שימורי מקיף (1995-1996) הכולל הסרת תוספות מאוחרות, השלמת אבנים, ייצוב, מילוי מישקים, ריסוס נגד צמחייה ועוד. האתר בדרגת פגיעות גבוהה ביותר, עקב סמיכותו לכביש, ועל כן נדרשות עבודות תחזוקה תחופות.

טכנולוגיות: בניית אבן, סיתות אומנותי באבן.

מסקנות:

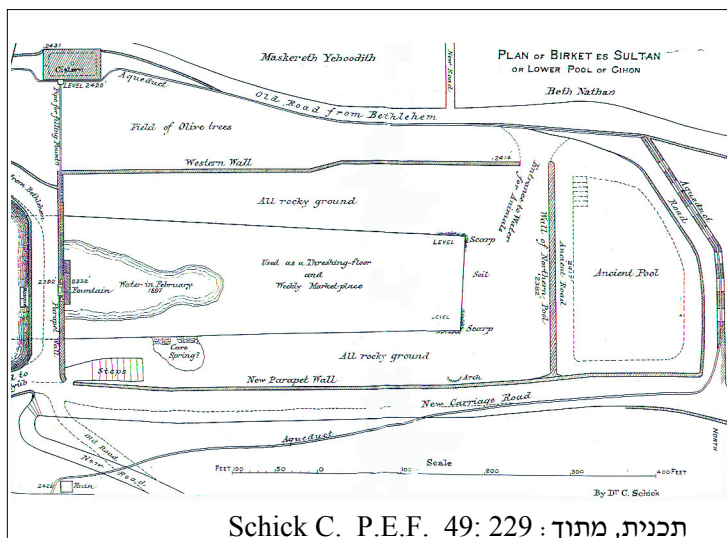
לאחר חשיבות רבה מבחינה היסטורית ונופית.

- יש לדאוג לתחזוקה מתמדת של שרידי האמה.
- יש לבצע עבודות שימור במקומות בהם נשקפת סכנה לממצאים.
- כדאי לשקול חשיפת תוואי האמה ב"גשר" בין הברכה ל"חוצות היוצרי".
- יש לדאוג לשילוט והמחשה של האתר על כל מרכיביו.
- יש לדאוג לפתרון בעיית המתקנים הזמניים הפוגעים במראה האתר.

היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה: אתרי הר ציון (59,60,61), גיא בין הינום (63), בית המרחץ ליד שער יפו (40) ועוד.

יתכנות תיירותית: גבוהה, ברמה עירונית.

☐	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☐	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☐	ערך אדריכלי/טכני
☐	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☐	נדירות
☐	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☐	פגיעות

תכנית, מתוך: Schick C. P.E.F. 49: 229

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [102] אתר 399.
ועדה לקביעת גני עתיקות בירושלים עמ' 67 אתר 8.
חדשות ארכיאולוגיות 48: עמ' 69-70.
"סביל אל סולטן", פמ"י בע"מ, 1975.
תיק שימור מס. 20, תחום שימור, רע"ת.
Schick C. P.E.F. 49: 224-229

ממלא הנתונים:
שחר פוני - אדריכל
יוחנן (גיון) זליגמן - ארכיאולוג

תאריך עדכון: סתיו 2002

מבט לכיוון דרום. בחזית: יציע מושבים מודרני.

שרידי אמת המים

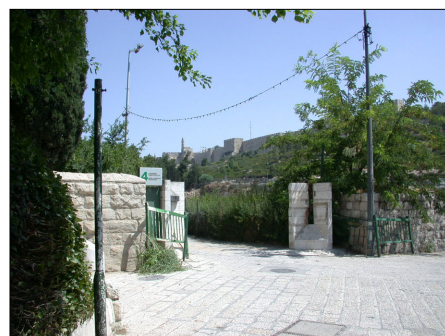
מראה כללי. מבט לצפון מזרח.

קיר הסכר. דופן פנימית.

מראה כללי, פינה צפון מערבית.

כניסה מודרנית מדרום מערב.

הסביל: עיטור באבן.

כתובת הסביל.

הסביל. מראה החזית.